

Valtiovarainministeriö

**OSAKESÄÄSTÄJIEN KESKUSLIITON (OSAKESÄÄSTÄJÄT) LAUSUNTO:
SIIJOITUSRAHASTOLAINSÄÄDÄNNÖN KOKONAISUUDISTUS, SRL-TYÖRYHMÄMUISTIO / VM111:00/2016**

Valtiovarainministeriö on 15.3.2018 pyytänyt Osakesäästäjiltä lausuntoa Sijoitusrahastolainsäädännön kokonaisuudistuksesta laaditusta työryhmämuistiosta.

Osakesäästäjien Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida työryhmämuistiota ja lausumme seuraavaa.

Työryhmän toimeksiannon tavoitteista

Työryhmän toimeksiantona oli selvittää, miten sijoitusrahastolainsäädäntöä voisi uudistaa toimialan kotimaisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn edistämiseksi, toiminnan tehokkuuden ja uusien toimijoiden alalle tulon mahdollisuuksien lisäämiseksi sekä toimialan kotimaisen keskittyneisyyden vähentämiseksi, kuitenkin vähentämättä osuudenomistajan suojaa tai asemaa nykyisestään.

Tavoite on haasteellinen, koska alussa luetellut tavoitteet ovat helposti ristiriidassa viimeksi annetun tavoitteen, eli osuudenomistajan suojan tai aseman säilyttämisen, kanssa. Tavoite kokonaisuudessaan kertoo siitä, kenen aloitteesta ja tarpeesta hanketta on viety eteenpäin. Eikö osuudenomistajan suojan tai aseman parantamiselle ole nähty mitään tarvetta? Tavoitteenasetanta ilmeisesti selittää myös miksi työryhmässä on ollut edustettuna pysyvinä asiantuntijoina palveluntarjoajien edustajia eikä osuudenomistajien edustajia ole katsottu tarpeelliseksi ottaa siihen mukaan. Osakesäästäjät esittää, että jatkossa kaikki osapuolet huomioitaisiin vastaavia työryhmiä muodostettaessa, siitä huolimatta että työryhmä on kuullut välissä myös ulkopuolisia tahoja.

Edellä mainittu huomioiden tämä erittäin asiantuntevasti laadittu ja seikkaperäinen selvitys täyttäneen sille asetetut tavoitteet hyvin, paitsi siltä osin että ehdotuksiin sisältyy kohtia jotka heikentävät osuudenomistajien suojaa ja asemaa nykyisestä. Haluamme tuoda näkemyksemme erityisesti seuraavista kohdista.

9 luku, 2 § Säännöllisen osuudenomistajakokouksen poistaminen

Työryhmämuistio esittää vuosittaisista rahasto-osuudenomistajien kokoontumisista luopumista. Muistion mukaan kokoontuminen voitaisiin järjestää tarpeen mukaan koolle kutsuttuna silloin, kun

rahastoyhtiön hallitus katsoo siihen olevan aihetta, tai jos tilintarkastaja tai viisi prosenttia osuudenomistajista sitä vaatii.

Esitystä perustellaan sillä, että osallistuminen kokouksiin ”on ollut heikkoa”. Mitä on heikko osallistuminen? Ei pörssiyhtiöiden yhtiökokouksiinkaan osallistu kuin murto-osa osakkeenomistajista, mutta silti kenellekään ei tulisi mieleenkään ehdottaa yhtiökokouksista luopumista. Osuudenomistajien kokous mahdollistaa paitsi vaikuttamisen, myös suoran informaation saannin rahastoyhtiöstä ja sen rahastoista sekä julkisuuden ao. asioille. Informaation rajoitettu saatavuus on omiaan houkuttelemaan alalle harmaalla alueella toimivia yrittäjiä, joten avoimuus on tältäkin osin oleellisen tärkeää.

Toisaalta myös, jos kerran kokouksiin osallistuminen on heikkoa, ei niiden järjestäminen aiheuta myöskään kohtuuttomia kustannuksia. Osakesäästäjät vastustaakin tämän kohdan täytäntöönpanoa, mutta jos se kuitenkin hyväksytään, pitäisi koollekutsumiseen oikeutettuja lisätä, esimerkiksi vähintäänkin niin että kuka tahansa rahastoyhtiön hallituksen yksittäinen jäsen (myös siis riippumaton) voi sitä vaatia, mutta mieluummin niin että kuka tahansa osuudenomistaja voi sitä vaatia.

Jotta esityksessä mainittu viisi prosenttia voitaisiin saada koolle, on esityksessä ehdotettu että rahastoyhtiö on velvollinen tiedottamaan rahasto-osuudenomistajille vähemmistöosuudenomistajalta saamastaan kokouksen koolle kutsumista koskevasta aloitteesta vain silloin, kun *rahastoyhtiön mielestä* kokouksen järjestämiselle on perustetta. Osakesäästäjien näkemyksen mukaan tätä päätöstä ei pidä luovuttaa rahastoyhtiölle, vaan siitä täytyy päätösvalta olla osuudenomistajilla. Ellei näin ole, koko osuudenomistajien koollekutsumisoikeus vesittyy, koska ilman tällaista tiedottamista viiden prosentin rajaa on useimmiten käytännössä mahdoton saavuttaa. Ja toisaalta, jos rahastoyhtiön mielestä kokous on syytä kutsua koolle, niin kai se kutsuu kokouksen koolle ilman että sitä osuudenomistajat ehdottavat?

On omituista, että muistiossa ehdotetaan edelleen, että rahastoyhtiön olisi ilmoitettava kieltäytymisen perusteesta vain koolle kutsumista esittäneelle rahasto-osuudenomistajalle. Mikäli rahastoyhtiölle jostain kumman syystä tällainen valta annetaan, pitäisi sen vähintäänkin antaa kieltäytymisestä ja sen perusteluista ilmoitus myös Finanssivalvonnalle ja siitä pitäisi kertoa rahastoyhtiön verkkosivuilla. Kieltäytyminen syineen voi antaa arvokasta tietoa paitsi osuudenomistajille myös potentiaalisille sellaisille.

3:3 Riippumaton hallituksen jäsen

Esityksen mukaan rahastoyhtiön hallituksessa ei jatkossa olisi erillistä osuudenomistajien valitsemaa edustajaa, vaan vähintään kolmanneksen rahastoyhtiön hallituksen jäsenistä tulisi olla riippumattomia. Osakesäästäjät näkee tämän kohdan ongelmallisena ja keinotekoisena, koska syy ehdotukselle lienee se että esityksen mukaan säännöllisistä osuudenomistajien kokouksista luovuttaisiin tarpeettomina. Hallituksen valinta on vain yksi tärkeä syy osuudenomistajien kokouksille, ja koska emme näe tarvetta niistä luopumiselle, niin emme myöskään näe tarvetta tämän kohdan toteuttamiselle.

Jos kokouksiin osallistuminen ”on heikkoa”, niin kuin raportissa väitetään, on entistäkin tärkeämpää että osuudenomistajat voivat valvoa etujaan hallituksesta käsin. Tässä tullaan paradoksiin, jossa osuudenomistajien etujen heikennys yhdessä kohdassa johtaa heidän etujensa heikennykseen toisessakin kohtaa, vaikka pitäisi olla päinvastoin: heikennys yhdessä kohdassa korvataan parannuksella toisessa kohdassa.

Jos tällaiseen heikennykseen kuitenkin mennään, on ehdottoman tärkeää, että riippumattoman hallituksen jäsenen määritelmä asetetaan myös tästä näkökulmasta hyväksyttävälle tasolle.

8:8 Osuudenomistajien vähimmäismäärä

Jos oikeasti halutaan toimia ”uusien toimijoiden alalle tulon mahdollisuuksien lisäämiseksi sekä toimialan kotimaisen keskittyneisyyden vähentämiseksi”, on esitys osuudenomistajien määrän vähentämisestä ymmärrettävä, Mutta miksi ei saman tien pudoteta sitä yhteen ja samalla lasketa rahastoyhtiön minimipääomavaatimuksia esimerkiksi 5.000 euroon, niin tavoitteeseen tulisi aito parannus. Osakesäästäjät ei ymmärrä perusteita esitetylle 30:lle (sen enempää kuin 50:lle), paitsi että 30 on vähemmän kuin 50, joten emme puolla mutta emme myöskään vastusta esitystä tältä osin. Emme näe sen parantavan sen enempää kuin heikentävänkään osuudenomistajien asemaa.

7:3 Tilintarkastajien arvonlaskennan oikeellisuuden tarkastaminen

Arvonlaskennan oikeellisuuden tarkastuttamista tilintarkastajalla esitetään harvennettavan nykyisestä kuudesta kerrasta yhteen kertaan vuodessa.

Tavoite on ymmärrettävä ja hyväksyttävä, edellyttäen että jos jälkeinpäin tehtävässä tarkastuksessa todetaan laskelmat virheellisiksi, niin rahastoyhtiö (ei rahasto) joutuu automaattisesti korvaamaan osuudenomistajille (sekä nykyisille että entisille) aiheuttamansa tappiot korkoineen, eikä korvausvelvollisuutta uloteta osuudenomistajiin, vaikka he olisivat virheistä hyötynneet. Jos on olemassa vaara, että osuudenomistajat ovat korvausvelvollisia, on tarkastus suoritettava vähintään kvartaaleittain.

Alarahastojen perustaminen

Sijoitusrahastoon olisi esityksen mukaan jatkossa mahdollista perustaa alarahastoja, joiden sijoituspolitiikat eroaisivat toisistaan ja joihin sovellettaisiin lähtökohtaisesti vastaavia säännöksiä kuin sijoitusrahastoon. Osakesäästäjät näkee mallin ongelmallisena sikäli, että se on omiaan hämärtämän osuudenomistajan saamaa kuvaa rahaston toiminnasta ja sijoituskohteista (strategiasta) erityisesti huomioiden se, että osuudenomistajista suuri osa on asiaan perehtymättömiä ja käytännössä usein pelkäästään rahasto(-yhtiön) antaman informaation varassa. Tämä on koettu ongelmallisena sellaisten tuotteiden kohdalla (sateenvarjorahastot) joissa tuotteen sisällä on erilaisia ja kustannuksillaan sateenvarjorahastosta poikkeavia rahastoja.

OSAKESÄÄSTÄJIEN KESKUSLIITTO RY

Timo Rothovius
Hallituksen puheenjohtaja